

ROS MAKDONALD

JEZA

Sa engleskog preveo
Oto Oltvanji

Za R. V. Lida

၁

GLAVA 1

Teške zavese nabrane u crvene figure na prozorima sudnice nisu bile navučene do kraja pred suncem. Žućkasta dnevna svetlost probijala se i prigušivala sjaj sijalica sa visoke tavanice. Isticala je nasumične detalje u prostoriji: stakleni aparat za vodu iza zid prekoputa porotničke klupe, lakirane nokte na prstima sudske zapisničarke dok trčkaraju po stenografskoj mašini, iskusne oči gospođe Perin koje me merkaju preko stola za kojim sedi odbrana.

Bilo je skoro podne drugog i završnog dana njenog suđenja. Ja sam bio poslednji svedok odbrane. Njen advokat nije imao više pitanja za mene. Zamenik okružnog tužioca odustao je od unakrsnog ispitivanja, a nekoliko porotnika zbunjeno se namrštilo pogledavši ga. Sudija je rekao da mogu da idem.

Sa mesta na klupi za svedoke spazio sam mladića koji je sedeo u prvom redu za posetioce. Nije bio jedan od uobičajenih posmatrača suđenja, domaćica ili penzioner koji ubijaju besciljno jutro tuđim nevoljama. Ovaj je imao vlastitih nevolja. Njegov zamišljeni plavooki pogled zadržao se na mom licu i imao sam neprijatan osećaj da je voljan da svoje nevolje podeli sa mnom.

Ustao je čim sam sišao i presreo me kod vrata. „Gospodine Arčeru, možemo li da popričamo?“

„U redu.“

Sudski činovnik je otvorio vrata i užurbano nam mahnuo. „Napolje, gospodo. Sud još zaseda.“

Preselili smo se u hodnik. Mladić se namrštio na vrata koja su se automatski zatvorila za nama. „Ne volim kad mi tako naređuju.“

„Ne bih to nazvao naređivanjem. Šta vas glože, prijatelju?“

Nije trebalo da ga pitam. Trebalo je odlučno da produžim napolje do kola i odvezem se nazad u Los Anđeles. Ali imao je onaj nevini, podšišani, sveamerički izgled i pogled zamućen od bola.

„Malopre su me izbacili iz šerifove kancelarije. Bilo je to samo jedno u nizu odbijanja koje sam doživio od lokalnih vlasti, a nisam naviknut da se tako ophode prema meni.“

„Ne misle oni ništa lično.“

„Imate dugogodišnje iskustvo kao detektiv, zar ne? Zaključio sam to na osnovu onoga što ste rekli na klupi za svedoke. Uzgred, obavili ste sjajan posao za gospođu Perin. Siguran sam da će je porota osloboditi optužbe.“

„Videćemo. Nikad se ne kladite na porotu.“ Bio sam nepoverljiv prema njegovom komplimentu, koji je verovatno značio da želi nešto krupno od mene. Suđenje na kom sam upravo svedočio obeležilo je kraj jednog dugog i nezanimljivog slučaja, i planirao sam da odem na pecanje u La Paz. „Je li to sve što ste želeli da mi kažete?“

„Imam mnogo toga da vam kažem, samo ako ćete me saslušati. Mislim, imam problem sa ženom. Ostavila me je.“

„Obično ne radim razvode, ako ste to imali na umu.“

„Razvod?“ Ne oglašivši se, napadno je odglumio nemi smeh, jednom. „Bio sam oženjen samo jedan dan... manje od jednog dana. Svi mi stalno govore, uključujući mog oca, da treba da tražim poništenje. Ali ne želim ni poništenje niti razvod. Želim da mi se ona vrati.“

„Gde je vaša žena sada?“

„Ne znam.“ Pripalio je cigaretu nesigurnim rukama. „Doli je otišla usred vikenda tokom našeg medenog meseca, samo dan nakon što smo se venčali. Bojim se da joj se nešto desilo.“

„Ili možda više ne želi da bude udata, ili ne za vas. I to se dešava.“

„To mi policija stalno govori: i to se dešava. Kao da je to nekakva uteha! U svakom slučaju, znam da nije tako. Doli me je volela i ja sam voleo nju... još je volim.“

Rekao je to veoma napeto, svom silinom svog uverenja. Nisam ga poznavao, ali bilo je tu osećajnosti i osećanja, više nego što je mogao da podnese.

„Niste mi se predstavili.“

„Oprostite. Ja sam Kinkejd. Aleks Kinkejd.“

„Čime se bavite?“

„Nisam mnogo radio u poslednje vreme, od Doli... otkako se sve desilo. U teoriji radim za Kanalsku naftnu kompaniju. Moj otac vodi njihov ogranak u Long Biču. Možda ste čuli za njega? Frederik Kinkejd?“

Nisam čuo. Sudski činovnik je otvorio vrata sudnice i zadržao ih. Sud je odredio pauzu za ručak i porotnici su prodefilovali kraj njega. Pokreti su im bili svečani, sastavni deo rituala suđenja. Aleks Kinkejd ih je posmatrao kao da se spremaju da večaju o njemu.

„Ne možemo da pričamo ovde“, rekao je. „Dozvolite mi da vas častim ručkom.“

„Ručaću sa vama. Ali svako plaća svoj račun.“ Nisam želeo da mu išta dugujem, makar dok ne čujem njegovu priču.

Restoran je bio prekoputa. Glavnu salu su ispunjavali dim i žamor. Svi stolovi sa crvenim kariranim stolnjacima bili su zauzeti. Uglavnom su tu bili ljudi iz sudnice, advokati, šerifovi zamenici i nadzornici za uslovnu

slobodu. Iako je Pacifik Point osamdesetak kilometara južno od mog uobičajenog rejona, prepoznao sam njih desetak.

Aleks i ja smo prešli u bar i našli par visokih stolica u neosvetljenom ćošku. Naručio je dupli viski bez leda. Tražio sam isto. Iskapio je svoj kao lek i odmah naručio novi.

„Udario si tempo. Uspori malo.“

„Da li vi to meni naređujete?“ , rekao je nedvosmisleno neprijatnim tonom.

„Voljan sam da saslušam tvoju priču. Želim da budeš sposoban da je ispričaš.“

„Mislite da sam alkoholičar?“

„Mislim da si napet kao struna. Kad tanke živce zaliješ alkoholom, to se obično izrodi u neko zlo. A kad ti već delim savete, da ti kažem još i ovo: ne kači se baš sa svakim koga sretnoš. Pre ili kasnije, naletećeš na nekoga ko će obrisati pod tobom.“

Sedeo je neko vreme pognute glave. Lice mu je sijalo fluorescentnim sjajem i telom mu je prošao blagi, treperavi drhtaj.

„Nisam baš sav svoj, priznajem. Nisam znao da ovako nešto može da zadesi čoveka.“

„Krajnje je vreme da mi kažeš šta se desilo. Što ne bi krenuo iz početka?“

„Mislite, kad je otišla iz hotela?“

„U redu. Počni od hotela.“

„Odseli smo u *Surf hausu*“, rekao je, „ovde u Pacifik Pointu. Nisam mogao to da priuštim, ali Doli je želela da vidi kako izgleda odsesti tamo... nikada ranije nije. Računao sam da me produženi vikend neće upropastiti. Za vikend je padao Praznik rada. Već sam iskoristio godišnji, tako da smo se venčali te subote kako bismo imali najmanje trodnevni medeni mesec.“

„Gde ste se venčali?“

„U Long Biču, kod matičara.“

„Zvuči kao jedno od onih venčanja naprečac.“

„Verovatno je i bilo. Nismo se dobro poznavali. Doli je bila ta koja je želela odmah da se venča. Nemojte misliti da ja nisam. Želeo sam. Ali moji roditelji su smatrali da treba malo da sačekamo, dok ne nađemo kuću i sredimo je, i tako to. Oni bi voleli crkveno venčanje. Ali Doli je želela da se venča kod matičara.“

„Šta je s njenim roditeljima?“

„Mrtvi su. Nema žive rodbine.“ Sporo je okrenuo glavu i susreo moj pogled. „Ili bar tako kaže.“

„Izgleda da gajiš izvesne sumnje.“

„Ne zapravo. Samo se silno uznemirila kad sam je pitao za roditelje. Normalno je da sam želeo da ih upoznam, ali se prema mojim pitanjima ponela kao da zabadam nos tamo gde mu nije mesto. Na kraju mi je rekla da joj je čitava porodica pokojna, stradala je u saobraćajnoj nesreći.“

„Gde?“

„Ne znam gde. Kad se sve sabere i oduzme, ne znam previše o supruzi. Sem da je divna devojka“, dodao je u naletu vernosti blago začinjenom viskijem. „Lepa je, inteligentna i dobrodušna, i znam da me voli.“ Gotovo je naricao, kao da će pustom željom ili pukim bajaranjem uspeti da razobličići stvarnost oko sebe.

„Kako joj glasi devojačko prezime?“

„Doli Makgi. Puno ime joj je Doroti. Radila je u univerzitetskoj biblioteci, a ja sam pohađao letnji kurs iz Poslovne ad...“

„Ovog leta?“

„Tako je.“ Progutao je pljuvačku, a Adamova jabučica mu je poskočila u grlu kao da je zapela u njemu. „Znali

smo se samo šest nedelja – šest i po nedelja – pre nego što smo se venčali. Ali za to vreme smo se viđali svaki dan.“

„Šta ste radili?“

„Ne vidim zašto je to važno.“

„Moglo bi da bude. Trudim se da steknem sliku o njenim ličnim navikama.“

„Nije imala loše navike, ako njih tražite. Nije mi davala da pijem kad bismo izlazili. Nisu joj se preterano dopadale kafeterije, a ni bioskop. Bila je... ona je jedna veoma ozbiljna devojka. Najveći deo vremena smo samo pričali... pričali i šetali. Sigurno smo prepešačili ceo zapadni Los Anđeles.“

„O čemu ste pričali?“

„O smislu života“, rekao je kao da se to podrazumeva. „Smišljali smo kako ćemo živeti, niz pravila za naše četvoro dece. Doli su najvažnija deca. Želi da ih vaspita tako da odrastu u prave ljude. Smatrala je da je važnije biti pošten nego materijalno osiguran, imati bogatstvo i tako dalje. Ne želim da vas gnjavim svim tim.“

„Ne gnjaviš me. Pretpostavljam da je bila iskrena.“

„Nikad niko nije bio iskreniji. Stvarno to mislim. U stvari je želela da prestanem da radim i vratim se na fakultet kako bih dobio diplomu. Verovala je da ne treba da uzimam novac od porodice. Bila je spremna da se zaposli da mi pomogne da diplomiram. Ali odustali smo od tog plana kad smo odlučili da se venčamo.“

„To nije bio brak pod prisilom?“

Pogledao me je hladno. „Nije bilo ničeg sličnog među nama. Štaviše, nismo čak ni... mislim, nisam je ni takao prve bračne noći. Izgledalo je kao da joj *Surfhaus* i Pacifik Point idu na nerve, iako je ona želela da dođemo ovamo. I zato smo odučili da odložimo fizički kontakt. Mnogi parovi to danas rade.“

„Kakav je Dolin odnos prema seksu?“

„Normalan. Otvoreno smo pričali o tome. Ako mislite da me je ostavila zato što ga se plaši, grdno se varate. Ona je čulna osoba.“

„Zašto te je ostavila, Alekse?“

Oči su mu se zamaglile od bola koji maltene nije popuštao. „Ne mogu da shvatim. Nije bilo ni zbog čega između mene i nje. Siguran sam u to. Mora da je onaj bradonja imao nešto s tim.“

„Otkud sad on?“

„Stigao je u hotel tog popodneva... onog dana kad je otišla. Bio sam dole na plaži i plivao, posle toga sam zaspao na suncu. Nisam bio u sobi nekoliko sati. Kad sam se vratio, ona je nestala, sa sve torbom i prtljagom. Recepcioner mi je rekao da je pre nego što je otišla imala posetioca, čoveka kratke sede brade koji je ostao u sobi oko sat vremena.“

„Njegovo ime?“

„Nije ga pominjao.“

„Jesu li on i tvoja žena zajedno otišli?“

„Recepcioner je rekao da nisu. Čovek je otišao prvi. Potom je Doli uzela taksi do autobuske stanice, ali, koliko sam mogao da saznam, nije kupila kartu. Nije kupila kartu ni za voz ili avion. Nije imala kola. I zato sam pošao od pretpostavke da je još uvek tu, u Pacifik Pointu. Nije mogla da otpešači auto-putem.“

„Mogla je da stopira.“

„Ne Doli.“

„Gde je živela pre nego što ste se venčali?“

„U Vestvudu, u nameštenom stanu. Otkazala ga je i preselili smo njenu pisaću mašinu i stvari u moj stan u subotu ujutro pred ceremoniju. Sve njene stvari još su tamo i to je jedna od okolnosti koje me brinu. Detaljno sam sve pretresao u potrazi za tragovima, ali nije ih ostavila za sobom... Ništa stvarno lično.“

„Misliš da je planirala da se uda za tebe i da te ostavi?“

„Ne, ne mislim. Šta bi time dobila?“

„Pada mi na pamet nekoliko mogućnosti. Da li si osiguran na veliku sumu, na primer?“

„Popriličnu. Tata me je osigurao čim sam se rodio. Ali on je i dalje jedini korisnik polise.“

„Da li tvoja porodica ima novca?“

„Ne previše. Tata dobro zarađuje, ali mora vredno da radi za to. U svakom slučaju, ne dolazi u obzir ono što insinuirate. Doli je poštena devojka i njoj nije ni stalo do novca.“

„A do čega joj je stalo?“

„Mislio sam da joj je stalo do mene“, rekao je pognute glave. „I dalje verujem da joj je stalo. Nešto mora da joj se desilo. Možda je poremetila pameću.“

„Je li mentalno labilna?“

Razmislio je o pitanju i odgovoru na njega. „Ne verujem. Imala je svoje žute minute. Ali ima ih svako. Govorim s vama otvoreno.“

„Samo nastavi, molim te. Ne znaš šta može da bude važno. Pokušao si da je nađeš, naravno?“

„Dao sam sve od sebe. Ali ne mogu sve sam, bez pomoći policije. Zapišu sve što kažem na parče papira, strpaju ga u fioku i gledaju me sažaljivo. Misle da je Doli saznala nešto ružno o meni naše prve bračne noći.“

„Ima li možda u tome istine?“

„Ne! Mi se ludo volimo. Pokušao sam to da kažem šerifu jutros. Uputio mi je jedan od onih značajnih pogleda i rekao da ne može ništa da preduzme dok ne dobije neki nagoveštaj prekršaja. Pitao sam ga da li je ženin nestanak dovoljan nagoveštaj, a on mi je rekao da nije. Odrasla je osoba, ima dvadeset jednu godinu, otišla je svojom voljom, a ja nemam zakonsko pravo da je nateram da se vrati. Savetovao me je da tražim poništenje

braka. Rekao sam mu šta da radi s tim savetom, a on je naložio dvojici svojih ljudi da me izbace iz kancelarije. Saznao sam gde je u tom trenutku bio zamenik okružnog tužioca, u sudnici, i čekao sam ga da uložim zvaničnu žalbu, kad sam video vas na klupi za svedoke.

„Niko te nije uputio na mene?“

„Ne, ali mogu da vam dam preporuke. Moj otac...“

„Već si mi pomenuo oca. Misli da treba da tražiš poništenje.“

Aleks je žalosno klimnuo. „Tata misli da gubim vreme na devojkicu koja to ne zaslužuje.“

„Možda je u pravu.“

„Ne bi mogao više da greši. Doli je jedina koju sam voleo i koju ću ikad voleti. Ako nećete da mi pomognete, naći ću nekoga ko hoće!“

Dopala mi se njegova upornost. „Moja tarifa nije mala. Sto na dan, plus troškovi.“

„Imam da vam platim za najmanje nedelju dana.“ Posegnuo je za novčanikom i tresnuo njime po šanku, toliko snažno da ga je šanker pogledao ispod oka. „Želite li predujam u gotovini?“

„Nikud ne žurimo“, rekao sam. „Imaš li Dolinu sliku?“

Izvadio je iz novčanika savijeni isečak iz novina i predao mi ga oklevajući, kao da je vredniji od novca. Bila je to odštampana fotografija koja je mnogo puta otvarana i ponovo presavijana.

„Među srećnim mladencima na medenom mesecu u *Surf hausu*“, pisalo je u potpisu slike, „nalaze se i gospodin i gospođa Kinkejd iz Long Biča.“ Aleks i njegova nevesta su mi se smeškali na mutnom svetlu. Lice joj je bilo oblo, ljupko i jedinstveno, s onom vrstom skrivene inteligencije i razdraganosti u očima poput gorko-slatkog ukusa u ustima.

„Kad je ovo fotografisano?“

„U subotu će biti tri nedelje otkako smo bili u *Surf hausu*. Urade to za svakoga. Odštampali su je u jutarnjem nedeljnom izdanju i ja sam je isekao. Sad mi je drago što sam to uradio. To je jedina njena slika koju imam.“

„Možeš da napraviš još primeraka.“

„Gde?“

„Kod onoga ko je slikao.“

„To mi nije palo na pamet. Pričaću sa hotelskim fotografom. Šta mislite koliko primeraka da mu tražim?“

„Dvadeset ili trideset, najmanje. Bolje da ih imaš više nego manje.“

„To će da me košta.“

„Znam. Baš kao i ja.“

„Da li vi to pokušavate da oduzmete sebi posao?“

„Posao mi ne treba, a odmor bi mi dobro došao.“

„Onda se nosite dođavola.“

Pokušao je da mi iščupa krhku sliku iz ruke. Pocepala se po sredini. Gledali smo se kao neprijatelji, svaki sa po jednim srećnim mladencem u rukama.

Aleks je briznuo u plač.